

Addie over leefde de Waters noodramp

Kortgene is een klein plaatsje aan de zuidkant van Noord-Beveland. Het heeft een veerverbinding met de overige delen van Zeeland. Het heeft een molen en wat koffiehuisen; het heeft een kerk en een brede hoofdstraat en een nieuw stadhuis, dat op de avond van de 31e Januari feestelijk werd ingewijd. En 's morgens om vier uur brak het water zich door de zeedijk; het stortte zich over de Molendijk en stroomde Kortgene binnen: van de 1500 inwoners vonden 49 de dood. Na drie dagen viel Kortgene weer droog; de doden konden worden begraven, de overlevenden begonnen aan de wederopbouw.

Dit artikel werd in 1953 gepubliceerd.

Deze maand is het zestig jaar geleden dat het zuidwesten van Nederland werd getroffen door de Watersnoodramp, waarbij ruim 1800 mensen de dood vonden. Margriet besteedde natuurlijk aandacht aan de ramp. **Margriet-lezeres Addie van Bergen (67) maakte het van dichtbij mee.**

“Mijn opa was op bezoek en sliep in de bedstee beneden, ik sliep met mijn ouders en het jongste zusje van mijn moeder op de bovenverdieping. Rond een uur of vier in de nacht hoorde opa kerkklokken. Hij dacht: waarom is dat, het is toch nog geen kerktijd? Hij sprong uit zijn bed en stond tot zijn knieën in het water.”

Naar aanleiding van haar ervaringen tijdens de Watersnoodramp schreef Addie van Bergen, geboren Pollemans, Margriet vorig jaar een brief. Uit de brief: ‘De ramp met al zijn verschrikkingen is mij de rest van mijn leven bijgebleven, maar heeft mij ook geleerd hoe goed mensen voor je kunnen zijn.’

Addie praat gemakkelijk over wat haar die nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 overkwam. Bijna zeven jaar oud was ze en ze woonde op de Stationsweg, aan de rand van Oude-Tonge. “Dat gegil van de mensen die verdronken... Ik hoor het nog. Ik was te jong om goed te beseffen wat er aan de hand was. Op een moment spraken mijn vader en een buurman over een meisje dat aan onze dakgoot hing. Ze konden niet bij haar. Er kwam een vrachtwagen aandrijven en die raakte haar. Opeens was ze verdwenen, hoorde ik hen zeggen. Het was een meisje dat ik kende.”

Haar opa wilde de deur opendoen, maar dat lukte niet door de kracht van het water aan de andere kant ervan. “Hij raakte in paniek en riep naar boven: ‘Help water!’ Mijn ouders waren gelijk beneden. Mijn vader dook in het aanrechtkastje om de hoofdkraan uit te draaien; die dacht dat daar het probleem zat - achteraf hebben we daar erg om gelachen. Mijn moeder, die herstellende was van een blindedarmoperatie en erg tenger was, trapte de deur in. Waar ze de kracht vandaan haalde, hebben we nooit geweten.” Ze waren maar net met z’n allen op zolder, toen het water met veel geweld door de voordeur kwam. Haar vader, een

landbouwer, had zonder erbij na te denken nog enkele jassen van de kapstok gegrist; die zouden goed van pas komen. Via het zolder-raam hadden ze contact met de burens, wier huis nog geen meter verder was. Omdat hun eigen woning het elk moment leek te kunnen begeven, klauterden ze over planken naar hen toe. Vandaaruit ging het steeds een huisje verder totdat ze uiteindelijk met zeventien mensen op het platte dak van het hoekhuis terechtkwamen. Daar waren ze relatief veilig. Toch zou haar moeder liever in het stationsgebouw aan de overkant zitten, dat oogde veel steviger. Ze had het nog niet gezegd of dat gebouw werd door het water verzwolgen. “De golven waren vreselijk hoog en een lawaai dat ze maakten,” zegt Addie. “Ook dat geluid is me altijd bijgebleven.”

‘De golven waren vreselijk hoog, en een lawaai dat ze maakten!’ Dat geluid is me altijd bijgebleven’

Langzaam werd het licht en zagen ze de verwoestingen om hen heen. Overal waar ze keken was water. Zo’n honderd meter verder zat een groep mensen die zich krampachtig vasthield aan de nok van een loods waar pootgoed was opgeslagen. Addie en haar familieleden stonden droog, maar wel waaide er een harde koude wind en hagelde het af en toe. Er dreven lichamen en kadavers voorbij. Een paard probeerde in alle macht bij hen op het dak te klimmen, maar haar vader en een buurman duwden het dier ervan af. Er was niet genoeg ruimte. De hele zondag gebeurde er niets, een koude nacht volgde. De volgende dag leek het water iets te zakken. In de loop van die maandag hoorden ze vliegtuigen overkomen en kwamen er bootje langs – zo lang had het geduurd voordat de rest van Nederland beseftte wat voor een ramp er had plaatsgevonden. Eerst werden de mensen op de loods gered, daarna waren zij aan de beurt. “Dat bootje

schommelde zo, ik durfde er niet in en dook bijna het water in. Mijn vader kon me nog net beetpakken,” zegt Addie. Ze werden naar het hoger gelegen havengebied gebracht, dat niet was getroffen. In een café werden ze opgevangen en kregen ze warme kleding en te eten. “Er werd een zwangere vrouw binnengebracht en op een biljarttafel gelegd. Ze gingen haar droog wrijven. Ik had geen idee waarom ze zo dik was, dus riep ik: ‘Wat heeft die een grote buik!’ Flats! Mijn opa gaf me een harde pets in mijn gezicht. De arme man was nog helemaal van slag, hij heeft twee dagen in zo’n lange witte onderbroek gelopen.” De volgende ochtend werd het gezin met een vrachtboot naar Dinteloord gebracht, vandaar ging het met een bus naar een hallencomplex in Den Bosch waar het stikte van de mensen. Later die week konden ze terecht bij kennissen in Breda. Een bevriende huisarts van die mensen nodigde hen uit op de koffie. “Ik speelde met hun dochter Adriënne, die naam ben ik nooit vergeten,” vertelt Addie. “Ze had een heel mooie pop. Ik vertelde dat ik helemaal niets meer had om mee te spelen en ze zei: ‘Dan mag jij die pop houden.’ Het is het mooiste cadeau dat ik ooit in mijn leven heb gekregen.” Ze noemde de pop Adriënne en heeft hem heel lang bewaard, net als de kleertjes die erbij hoorden. “Op een moment viel hij uit elkaar en heb ik hem weggegooid,” zegt ze. “Die pop stond voor mij voor de goedheid van de mens en deed me beseffen hoe fijn het is om te worden geholpen als je niets meer hebt.”

Nuchter, zo zou Addie zich vandaag de dag omschrijven. “Maar zo zitten alle mensen hier in elkaar, denk ik.” Die nuchterheid is goed van pas gekomen, want over de ramp werd na 1953 zelden of nooit echt gepraat. Mensen gingen verder met hun leven, ook al had meer dan tien procent van de inwoners van het dorp het niet overleefd. Toen Addie met haar ouders in juni dat jaar terugkeerde, waren de herstelwerkzaamheden in Oude-Tonge nog in volle gang, maar ze hebben er nooit over gedacht om ergens anders te gaan wonen. “Mijn ouders zijn hier geboren en getogen, iedereen die ze kenden, woonde hier. Ze hadden het hier naar hun zin en stonden er niet bij stil.” Dat de helft van haar klas er niet meer was, dat veel van haar medeleerlingen die het hadden overleefd een broertje of een zusje waren verloren; het werd ter kennisgeving aangenomen. Ook haar vader, die al na een paar dagen terug was gegaan om de boel op te ruimen en daarbij verschrikkelijke dingen was tegengekomen, sprak daar nooit met veel woorden over. “Hij heeft eens verteld dat een van de mannen zijn verdronken dochttertje vond terwijl ze bezig waren,” zegt ze. “De mannen kregen elke

Uit het Margriet-artikel over de dagen na de ramp.

dag een fles jenever. Ze zopen het verdriet weg, anders konden ze niet verder. Men accepteerde het. Je was ook niet alleen, iedereen had zijn eigen verhaal.” Nachmerries heeft ze nooit gehad, al zit ze nog steeds in angst als het stormt. “En ook ben ik bang om over een steiger te lopen of langs een kade. Ik snapte daar niets van, tot een huisarts zei: ‘Dat komt vast door de ramp.’ Achteraf denk je: ja, logisch.” Natuurlijk is niet iedereen zoals zij. Ze kent de verhalen van dorpsgenoten die er nooit meer overheen zijn gekomen. Zoals de vrouw die in het stationsgebouw woonde, dat ze zagen instorten. Die kon zichzelf net redden, maar haar baby in het wiegje werd meegesleurd. “Zij kan er nog steeds niet over praten, dan barst ze in huilen uit. Misschien was het mijn geluk dat ik nog zo jong was, het enige waar ik me zorgen over maakte, was dat mijn poppen en onze poes waren verdronken. En verder zijn wij er als familie heelhuids uitgekomen.”

Addie trouwde met een jongen uit een dorp verderop (“die heeft niets meegemaakt”), ze kregen drie kinderen en hebben twee kleinzoons. Een dochter is als kind omgekomen bij een ongeluk, iets waar ze liever niet over uitweidt. “Wat moet gebeuren, gebeurt. En dat voorkom je toch niet. Je kunt nog zo over je kinderen waken, maar je moet ze laten leven. Anders heb je zelf geen leven. En het leven moet je vieren. Ik denk dat het mijn karakter is. Ik geniet met volle teugen van het leven.” Sinds haar man met de vut is, zitten ze samen acht maanden per jaar op een camping in Luxemburg, waar ze een beetje meehelpten om de boel te runnen. “We hebben het zo fijn daar. Die camping ligt op een berg. Het eerste wat ik

dacht toen ik daar kwam: dat is lekker, ik zit hier 360 meter hoog.” Al voelt ze zich na de voltooiing van de Deltawerken ook veilig in Oude-Tonge. Voor de ramp verkeerden de dijken in erbarmelijke staat; men was zich daarvan bewust en er waren plannen om de boel aan te pakken. Maar mede als gevolg van de Duitse bezetting (1940-1945) was dat nog niet gebeurd. Het geld dat er was, was nodig voor de wederopbouw. “Zelfs ik weet nog dat de dijken erg laag waren, bij hoog water liep de zee er zo overheen. Nu is de zeedijk drie keer zo hoog en stevig. Maar ik zorg er nog altijd voor dat de belangrijkste spullen boven liggen – doen mijn vriendinnen in het dorp ook. En heel lang had ik daar altijd wat eten en drinken staan.” Van de natuur kun je nooit winnen, weet ze. Bij de tsunami in Azië in december 2004 en de orkaan Katrina in de Verenigde Staten in augustus 2005 voelde ze mee met de slachtoffers. “Ik heb gelijk geld overgemaakt, want ik weet hoe fijn het is om hulp te krijgen. Door zo’n ramp leer je aanvaarden; ik heb veel meer last van dingen die mensen elkaar aandoen. Zoals laatst dat meisje in India dat door meerdere mannen werd verkracht en later stierf. Over rampen of ziektes kun je moeilijk doen, maar dan maak je het voor jezelf nog moeilijker en ook voor je omgeving. Ze komen op je pad, je hebt het maar te pikken.”